

Taalsteun in het Vakonderwijs

Verslag van de conferentie van
het Platform Taalgericht
Vakonderwijs op 12 mei 2021

Juni 2021

Vakonderwijs
Taalgericht
PLATFORM

slo

een doordacht curriculum
dat doen we *samen*

Verantwoording

2021 SLO, Amersfoort

Mits de bron wordt vermeld, is het toegestaan zonder voorafgaande toestemming van de uitgever deze uitgave geheel of gedeeltelijk te kopiëren en/of verspreiden en om afgeleid materiaal te maken dat op deze uitgave is gebaseerd.

Auteur(s)/ redactie: Bart van der Leeuw en Anke Herder

Informatie

SLO

Postbus 502, 3800 AM Amersfoort

Telefoon (033) 4840 840

Internet: www.slo.nl

E-mail: info@slo.nl

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
1. Openingslezing	6
2. Ronde 1: Ervaringen met taalsteun vanuit scholen	8
2.1 Een geïntegreerde aanpak op de mavo, van taalbeleid naar lesmodel	8
2.2 Taalsteun en groepsopdrachten bij statistieklessen in 4 havo	9
2.3 Taalsteun toegepast bij vmbo Curio de rotonde	10
3. Ronde 2: Taalsteun realiseren in specifieke vakken	12
3.1 Ik experimenteer dus ik leer	12
3.2 Leren redeneren over maatschappelijke vraagstukken	13
3.3 Taalsteun bij gesprekken over een ontwerp	15
3.4 Taalsteun bij het begrijpen van geschiedenisteksten	16
3.5 Woordenschatontwikkeling, meer doen dan een lijstje vaktermen	17
4. Ronde 3: Taalsteun (leren) geven in de lerarenopleiding	18
4.1 Herkennen van laaggeletterdheid als startpunt voor taalsteun	18
4.2 Studerend lezen in het HBO	19
4.3 Taalsteun leren geven, hoe zit dat in de opleidingcurricula	21
4.4 Taalsteun voor leraren-in-opleiding	22
4.5 Wat doet een taalcompetente leraar	23

Voorwoord

Op 12 mei 2021 hield het Platform Taalgericht Vakonderwijs de eerste werkconferentie geheel online. Vanwege de beperkingen door de Covid 19-pandemie werd besloten om de werkconferentie van 2021 te organiseren via live events en workshopsessies in Microsoft Teams. Tussen 13.00 en 17.30 uur 's middags volgden 87 bezoekers een rijk aanbod aan workshops rond het centrale thema Taalsteun in het Vakonderwijs. En ondanks dat het geven en volgen van workshops aan een laptop heel anders is dan in live ontmoetingen, waren de discussies in de sessies onverminderd levendig en was de kwaliteit van de workshops net zo hoog als in de werkconferenties zoals we die gewend zijn.

Over het thema

In lessen als geschiedenis, natuurkunde, economie en wiskunde verwachten we van leerlingen dat zij vakteksten lezen en begrijpen. De leraar kan zijn leerlingen daarbij ondersteunen door bijvoorbeeld hardop voor te doen hoe je tot tekstbegrip komt of door hen bepaalde leesstrategieën aan te bieden. Daarnaast verwachten we van leerlingen dat zij vakspecifieke kennis onder woorden brengen, zowel mondeling als schriftelijk). Ook daar kan de leraar ondersteunen door zelf het goede voorbeeld te geven en gerichte feedback te geven op onvolkomenheden in het vaktaalgebruik van zijn leerlingen. Leraren die oog hebben voor de vaktaaleisen die aan leerlingen worden gesteld, zoeken voortdurend naar mogelijkheden om taalsteun te bieden. Taalsteun is te zien als vorm van scaffolding: steun die tijdelijk is en toekomstgericht. Uiteindelijk is het de bedoeling van taalsteun dat leerlingen 'het zelf kunnen'. Dat zij zelf over de taalvaardigheid beschikken om vakteksten te begrijpen en te produceren. In de nieuwe editie van het Handboek Taalgericht Vakonderwijs (november 2020), krijgt taalsteun een prominentere positie, aansluitend bij het idee van scaffolding.

In de presentaties/workshops werd taalsteun benaderd vanuit de volgende perspectieven:

- Ervaringen (good practice) met taalsteun vanuit scholen
- Taalsteun realiseren in specifieke vakken
- Taalsteun (leren) geven in de lerarenopleiding.

Leeswijzer

In deze beknopte rapportage geven we een overzicht van de bijdragen aan de hand van een 'plaatje en praatje'. We hebben de presentatoren gevraagd om de kern van hun bijdrage te vatten in één beeld, bijvoorbeeld een dia uit de PowerPointpresentatie, met daarbij een korte toelichting. In dit verslag vind je deze korte verslagen van de openingslezing en van dertien workshops (van de vijftien in totaal).

De pdf-bestanden van alle PowerPointpresentaties zijn (in elk geval tot 1 juni 2022) te downloaden via <https://events.slo.nl/nl/event/2021-05-12-conferentie-taalsteun-in-het-vakonderwijs/media>.

1. Openingslezing

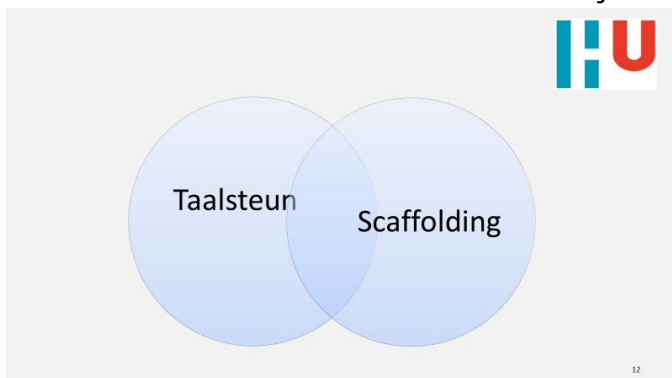
Taalsteun: Van Nederlands als struikelblok naar functioneel meertalige praktijken

Openingslezing van **Maaïke Hajer en Jantien Smit**, lectoraat Meertaligheid en Onderwijs, Hogeschool Utrecht. Maaïke is voorzitter van het Platform Taalgericht Vakonderwijs.

In het vernieuwde Handboek Taalgericht Vakonderwijs (2020) heeft *taalsteun* een centrale plaats gekregen. Hoe heeft dit begrip zich ontwikkeld? Wij belichten in onze inleiding *taalsteun* vanuit historisch perspectief. Ook geven we aan hoe het begrip *scaffolding* kan bijdragen aan een verdere ontwikkeling van taalsteun, op weg naar zelfstandige school-taalgebruikers.

Scaffolding van taal is niet zomaar een synoniem voor taalsteun, maar geldt als specifieke, adaptieve vorm van taalsteun, gericht op overdracht naar "talige zelfstandigheid". Dit verhelderen we vanuit sociaal-culturele leertheorie (o.a. Vygotsky's concept van *zone van naaste ontwikkeling*), en we illustreren het met beelden uit natuur- en techniekonderwijs.

Om daadwerkelijk aan te sluiten op (talige) mogelijkheden van leerlingen zouden we in de toekomst twee perspectieven nader willen uitdiepen:

1. Een *meertalig perspectief* op taalsteun en taalontwikkeling. We belichten de theoretische basis daarvoor en illustreren vanuit het project Inclusive Science Education hoe inzet van thuistalen voor het leren in de vakken (functionele meertaligheid) een nieuwe vorm van taalsteun kan zijn.
2. Het *perspectief van brede evaluatie*. Om taalsteun goed te laten aansluiten op de (talige) ontwikkeling van leerlingen zou het deel moeten zijn van een evaluatiepraktijk die gericht is op het potentieel van de leerling. Toetsen en beoordelen zou in taalgericht vakonderwijs dan ook beter uitgewerkt moeten worden, niet alleen in summatieve, maar juist ook in formatieve zin. Ook daarbij is een meertalige benadering relevant.

In onze inleiding betogen we dat taalsteun in de komende jaren uitgewerkt moet worden op een manier die recht doet aan de superdiverse wereld waarin we leven: met oog voor andere talen en culturen, en vertrekkend vanuit lokale vragen en behoeften. En met nog meer oog voor het individu, wat flexibiliteit vraagt in onderwijs én evaluatie. Alleen dan bewegen we ons in de richting van gelijke(re) ontwikkelingskansen voor alle leerlingen – ook leerlingen met een andere thuistaal dan het Nederlands.

Taalsteun – ontwikkeling – hoe verder?

*Van eentalige werkwijzen naar meertalige praktijken,
ook bij het toetsen en beoordelen?*

47

2. Ronde 1: Ervaringen met taalsteun vanuit scholen

In deze workshopronde ging het om ervaringen en *good practices*.

2.1 Een geïntegreerde aanpak op de mavo, van taalbeleid naar lesmodel

Workshop van: **Marieken Pronk**, De Talengroep

De lesfasen (basis EDI)

Start en oriëntatie

- > Activeren voorkennis
- > Lesdoel (wat gaan we leren en hoe gaan we het doen)

Presentatie/modelen

- > Lesverloop op bord + benoemen
- > Instructie concept – begrippen
- > Instructie vaardigheid – stappen
- > Controleren van begrip

Begeleide inoefening

- > Kleine lesafsluiting (beheersing begrippen en stappen lesdoel)

Zelfstandige verwerking / Verlengde instructie

- > Looprondes
- > Begeleid oefenen, modellen, feedback

Evaluatie

De Talengroep

Niet het taalgerichte vakonderwijs of de taalsteun is in dit traject het uitgangspunt, maar het lesmodel. Met twee docenten (Nederlands en aardrijkskunde) kijken we naar activiteiten die in de verschillende lesfasen ingezet kunnen worden. Daarbij speelt aandacht voor taal en taalsteun al vaak een rol en dat wordt versterkt door dit traject. Zo gebruiken docenten nu veelal Mentimeter (woordwolk) om de voorkennis te activeren en te checken of de juiste vaktaal gebruikt wordt. Of juist een ander vraagtype (open vraag) om bij de fase 'controle van begrip' de opbrengst in beeld te brengen en feedback te kunnen geven op de formuleringen.

2.3 Taalsteun toegepast bij vmbo Curio de rotonde

Workshop van: **Marlieke Fens**, Curio de Rotonde

Taalsteun in de praktijk

- ▶ Taalsteun gericht op begrip
 - * Voorkennis ophalen DAT-CAT
 - * Verwoorden van de aanpak (modelleren)
 - * Begrip controleren (kahoot, exit-tickets)
 - * Begrip en uitleg bij elkaar zoeken
 - * Puzzelen met teksten
 - * Gebruik van sleutelschema's (oorzaak-gevolg, tijdlijn, stroomschema)
 - * Gatentekst

<https://docent.plot26.nl/theoriebox/item/leesstrategieen> (Modelleren voorspellend lezen)

Exitticket Biologie Thema 4, basistoef 4

Naam: _____

Wat heb je deze les geleerd? _____

Wat vond je moeilijk tijdens deze les? _____

Wat betekenen de volgende termen?

Vertering _____

Verteringsklieren _____

Peristaltische bewegingen _____

Darmpéristaltiek _____

Noem een voorbeeld van een lengtespier _____

Noem een voorbeeld van een kringspier _____

Deze les vond ik: _____ want de les was

😊 😐 😞

Tijdens deze presentatie zal ik vertellen over het Pioniersproject 'Taalgericht Vakonderwijs' op Curio de rotonde. Daarnaast zullen we het hebben over de behoeften van leerlingen en hoe we kunnen zorgen dat we bepaalde vaardigheden goed kunnen laten beheersen door taalsteun aan te bieden.

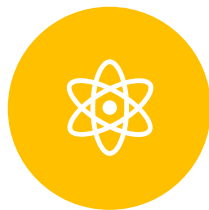
Tevens zal ik praktijkvoorbeelden laten zien van taalsteun die wij op Curio de rotonde inzetten. We kijken naar taalleerstrategieën, taalsteun gericht op begrip en productie en het geven van (positieve) feedback.

3. Ronde 2: Taalsteun realiseren in specifieke vakken

3.1 Ik experimenteer dus ik leer

Workshop van: **Quirine Simons**, Universiteit Twente

Doelstellingen project (1)

ONTWIKKELEN VAN EEN ONLINE LEEROMGEVING
GEBASEERD OP DE NOVA METHODE VAN MALMBERG
SAMEN MET ONLINE EXPERIMENTEN IN GO-LAB
→ NOVALAB
INTEGRATIE VAN LEZEN EN EXPERIMENTEREN

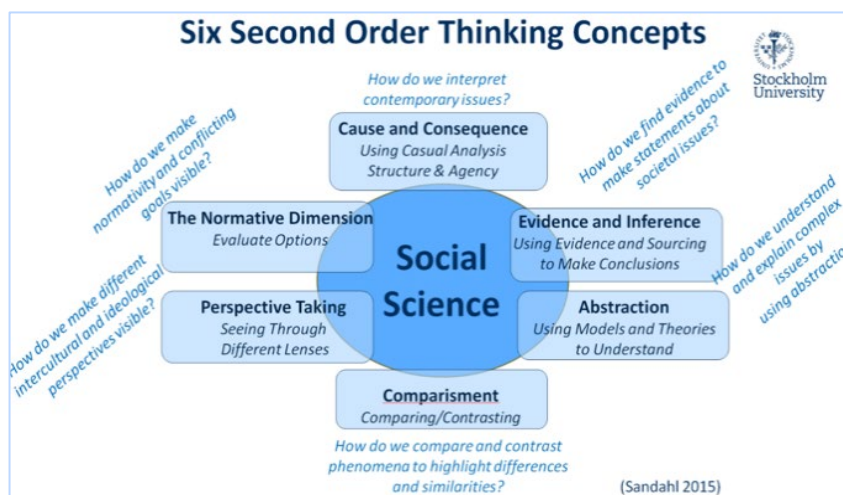
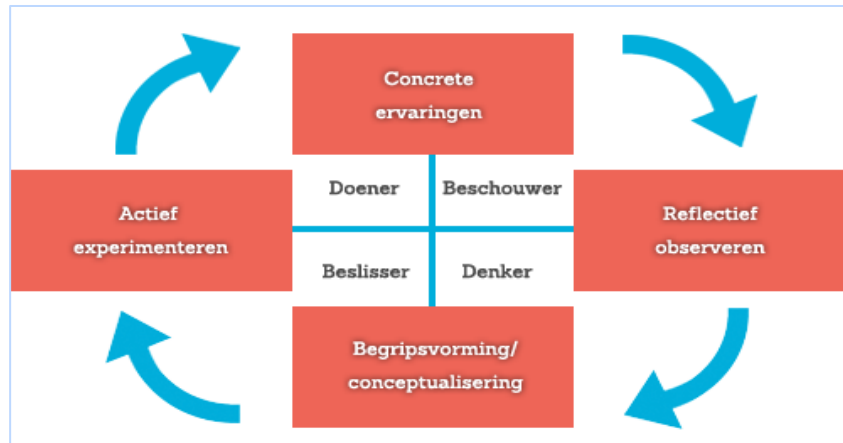
ONTWIKKELEN VAN BIJBEHORENDE
DOCENTTRAINING EN -MATERIAAL

We leggen in het huidige project het verband tussen taal en experimenteren omdat uit onderzoek bekend is dat het samengaan van denken/redeneren (minds-on) en handelen/experimenteren (hands-on) cruciaal is om tot nieuwe kennis en inzichten te komen. Het denken en redeneren hangt samen met de taalvaardigheid van leerlingen: leerlingen die goed zijn in het maken van talige inferenties bij het doorgronden van een tekst, zijn beter in wetenschappelijk denken. Ook blijkt dat taalbevordering tijdens natuurkundelessen effectief is; in natuurkundelessen waarbij zowel aandacht is voor wetenschappelijk redeneren als talige aspecten, werden hogere resultaten geboekt op wetenschappelijk denken (i.e., wetenschappelijk redeneren en domeinspecifieke kennis) dan in lessen waarbij geen specifieke aandacht werd besteed aan de taal.

De doelstelling van het huidige project is om een leeromgeving te creëren en onderzoeken die het beste uit twee werelden (Nova en Go-Lab) combineert: NovaLab. Een cruciale rol is hierbij weggelegd voor de docent, die de leerlingen instrueert en begeleidt en die hierbij gebruikmaakt van kennis over begrijpend lezen en wetenschappelijk denken. Zo komen we tot een geïntegreerde lesmethode (NovaLab met bijbehorend docentmateriaal). We streven ernaar om aan het einde van het project een evidence-based leeromgeving voor leerlingen met bijbehorend docentmateriaal beschikbaar te stellen voor vmbo-scholen, waarbij aandacht is voor de integratie van taal (begrijpend lezen) en wetenschappelijk denken (hypotheses vormen, experimenteren, concluderen, vakspecifieke kennis).

3.2 Leren redeneren over maatschappelijke vraagstukken

Workshop van: **Gerard Ruijs en Thomas Klijnstra**, Universiteit van Amsterdam

Deel 1: Inleiding redeneren over maatschappelijke vraagstukken

In het eerste deel introduceren we het praktijkgericht onderzoek over het redeneren van leerlingen over maatschappelijke vraagstukken. Aan de hand van een aandachtsrichter (fragment van Klikbeet over vluchtelingen) laten we zien dat genuanceerd redeneren uitdagend kan zijn. Vervolgens lichten we de vier studies toe van ons onderzoek toe.

Deel 2: Oefenen met redeneren van leerlingen

Aan de hand van voorbeelden uit leerlingenpapers proberen we het redeneren met de deelnemers te ontleden; wat gaat er goed en wat niet? Welke denkstappen slaan leerlingen over? En wat is de rol van taal hierbij?

Deel 3: Taalgericht vakonderwijs: leren van concepten

In dit laatste onderdeel laten we zien dat concepten verschillende betekenissen hebben. Concepten maken communicatie makkelijker en minder omslachtig. Conceptualiseren door sleutelschema's. Aan de hand van twee voorbeelden laten we zien hoe je met taalgericht vakonderwijs abstracte sociaalwetenschappelijke concepten (sociale ongelijkheid en cultureel kapitaal) concreet en betekenisvol kunt maken voor leerlingen.

3.3 Taalsteun bij gesprekken over een ontwerp

Workshop van: **Gerald van Dijk**, Hogeschool Utrecht

Ontwerpen neemt binnen bèta-onderwijs een steeds sterkere plaats in, van basisonderwijs tot technische universiteiten en alles er tussenin. Een ontwerpopdracht stelt de leerling voor de uitdaging om te voorzien in de behoeften van beoogde gebruikers van het ontwerp. Dat vraagt effectieve communicatie met de gebruikers of met een opdrachtgever. In een kleinschalig onderzoek werden eerst de kenmerken van het genre 'ontwerpgesprek' blootgelegd. Daarna werden ontwerpgesprekken op dertig video's vastgelegd. Daaruit is een online geannoteerde catalogus samengesteld, bedoeld als taalsteun bij het onderwijzen van het genre.

3.4 Taalsteun bij het begrijpen van geschiedenisteksten

Workshop van: **Johan van Driel**, Universiteit van Amsterdam

 UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM
Pedagogische en Onderwijswetenschappen

2. Taalsteun

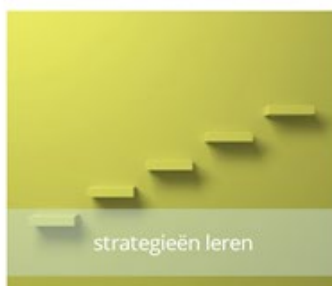
Een leraar die op een competente manier taalsteun biedt, helpt niet alleen leerlingen die talige moeilijkheden ervaren verder op weg, maar draagt duurzaam bij aan de (vak)begripsontwikkeling en, breder, de totale taalontwikkeling van alle leerlingen.

(Taalunie, 2020)

Door taalsteun ontwikkelen leerlingen zowel hun taalvaardigheid als hun begrip van een bepaald domein. Dit betekent dat er behoefte is aan werkzame voorbeelden die docenten kunnen inzetten om hun leerlingen verder te helpen in hun begrip van taal en om hun begrip van het verleden te verdiepen. Ik wil drie voorbeelden presenteren. De eerste is ontleend aan mijn promotieonderzoek. De tweede en derde zijn gebaseerd op de inzichten uit dit onderzoek, maar (veel) makkelijker toepasbaar.

3.5 Woordenschatontwikkeling, meer doen dan een lijstje vaktermen

Workshop van: **Koos van t Hul**, CPS

Woordenschatverwerving is een belangrijke motor onder de taalvaardigheid van leerlingen: het is een voorwaarde voor voldoende lees- en luisterbegrip aan de ene kant, maar ook voor het kunnen verwoorden van je gedachten, ideeën en opvattingen aan de andere kant. Tegelijkertijd krijgt woordenschatverwerving vaak weinig expliciete aandacht in de (vak)les.

Het verwerven van woordenschat verloopt het best als het in relatie staat tot voor leerlingen als relevant ervaren, rijke context. Daarnaast is het ontwikkelen van woordenschat een complex samenspel van verschillende dimensies in leren en taal.

Bij CPS werken we aan woordenschatontwikkeling langs drie pijlers.

- Woorden leren en gebruiken: in de eerste pijler draait het om de lesactiviteiten waarin leerlingen worden geholpen om woorden te onthouden en toe te passen.
- Strategieën leren: in de tweede pijler oefenen leerlingen met strategieën om lastige, of onbekende woorden te leren duiden.
- Woordbewustzijn en woordeigenaarschap: de derde pijler richt zich op het leren herkennen van lastige en belangrijke woorden en het ontwikkelen van het bewustzijn dat woordenschat opbouwen een taak is van de leerling zélf.

Elk van de drie pijlers heeft een belangrijke plaats in de ontwikkeling van de woordenschat, maar niet elke pijler hoeft in elke (vak)les een even dominante plaats in te nemen. De vakles is een logische plek om leerlingen met relevante context te confronteren, maar welke taalsteun kun je dan bieden om ze door die teksten woordenschat te laten opdoen?

4. Ronde 3: Taalsteun (leren) geven in de lerarenopleiding

4.1 Herkennen van laaggeletterdheid als startpunt voor taalsteun

Workshop van: **Roeland Harms en Roos Scharren**, Hogeschool Arnhem Nijmegen

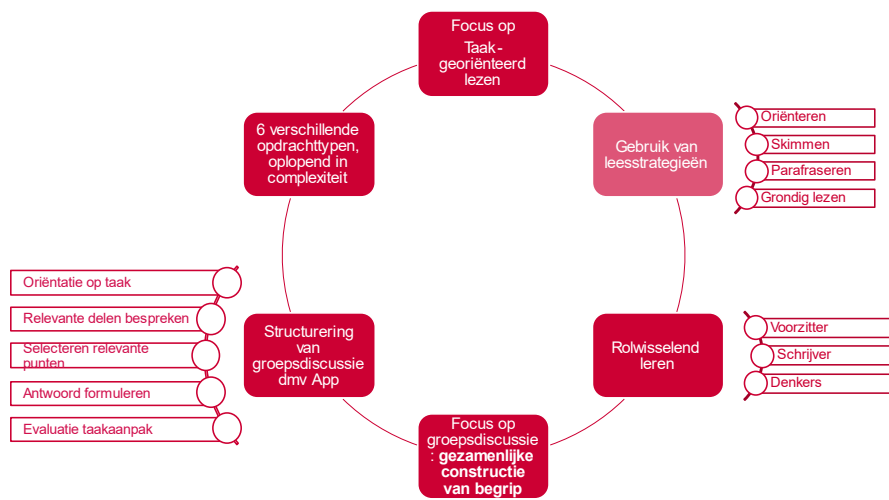
De ambitie van de Leergemeenschap Laaggeletterdheid is om alle HAN-docenten en studenten bewust te maken van laaggeletterdheid, bijvoorbeeld door lessen over laaggeletterdheid in het curriculum van alle opleidingen op te nemen. Eén van de producten die de leergemeenschap tot nu toe heeft ontwikkeld is een training met een VR-bril, waarmee studenten (van bijvoorbeeld verpleegkunde, of accountancy) kunnen oefenen met het leren herkennen en bespreekbaar maken van laaggeletterdheid bij cliënten.

Wanneer professionals in bijvoorbeeld de sector zorg en welzijn laaggeletterdheid bij hun cliënten kunnen herkennen, kunnen zij vervolgens taalsteun bieden in de vorm van aangepaste communicatie, en de betreffende cliënt eventueel doorverwijzen naar scholing. In de presentatie willen wij onder andere laten zien wat de VR-bril kan.

4.2 Studerend lezen in het HBO

Workshop van: **Mariska Okkinga**, Hogeschool Rotterdam

Didactische principes van de leeromgeving “Studerend lezen in het hbo”

- ❑ Studerend lezen is lezen met het *doel* om kennis op te doen en inzicht te krijgen in verschillende vakgebieden. Voor studerend lezen worden in het onderwijs leertaken gebruikt. Die taken bepalen wat studenten uit de tekst moeten gebruiken. Belangrijk hierbij is dus de verbinding tussen wat de taak vraagt en wat de tekst daarover zegt (*task-oriented reading*).

- ❑ De digitale leeromgeving bestaat uit 2 delen:

1. Huiswerk maken (thuis voorbereiden)

- Uitleg verschillende leesstrategieën die gebruikt kunnen worden bij het lezen van de teksten.
- De groepstaak, waarop studenten zich moeten voorbereiden. Deze taak is ontworpen door de docent op zo'n manier dat de taak discussie uitlokt.
- De teksten worden analoog aangeboden, dit is bijvoorbeeld een hoofdstuk van een studieboek.
- Studenten beantwoorden na de voorbereiding een aantal reflectieve vragen over het huiswerk (die worden ingestuurd in de app), waarvan de belangrijkste is: "welke informatie neem je mee naar de groepsdiscussie?"

2. Groepsdiscussie in de klas mbv structurering in de App

- Elke student krijgt een rol toebedeeld (voorzitter, schrijver, denker) en de App geeft instructies per rol.
- De discussie is gericht op de gezamenlijke constructie van begrip en het gezamenlijk construeren van een antwoord op de taak.
- De studenten doorlopen 5 fasen in de groepsdiscussie: ze starten met een oriëntatie op de taak, waarna ze relevante tekstdelen bespreken die nodig zijn om te gebruiken voor de taak.

Vervolgens selecteren ze de relevante punten die aan bod moeten komen in het antwoord, waarna ze het antwoord definitief formuleren. Tenslotte evalueren ze gezamenlijk de taakaanpak.

Na het werken in groepjes, leidt de docent een klassikale nabespreking waarin een groepje het antwoord op de taak toelicht en de andere studenten daarop reageren. De docent geeft aandacht aan het proces ('Hoe kwamen jullie op deze relevante punten?') en aan de kwaliteit van het antwoord.

4.3 Taalsteun leren geven, hoe zit dat in de opleidingscurricula

Workshop van: **Cindy Kuiper**, Taalimpact

In de praktijk...

“Doordat het in de generieke kennisbasis zit, is het maar een flintertje van de enorme lijst aan onderwerpen die langskomt. Maar wat leert de aanstaande docent dan precies over TVO?”

Taalgericht VakOnderwijs (TVO) is als didactische benadering opgenomen in de generieke kennisbasis van lerarenopleidingen. De gedachte hierachter is dat alle aankomend docenten op deze manier tijdens hun opleiding TVO-kennis en -vaardigheden ontwikkelen, waarna ze hiermee zelf aan de slag kunnen in hun eigen onderwijs. Toch lijkt de praktijk anders. In het project 'Curriculumanalyse taalgericht vakonderwijs in de lerarenopleidingen'* trachten we antwoord te krijgen op de vraag hoe het ervoor staat met de inbedding van TVO in de lerarenopleidingen. Daartoe hebben we twaalf sleutelfiguren binnen deze opleidingen geïnterviewd rondom drie thema's 1) Belang en urgentie, 2) Huidige en gewenste situatie, en 3) Succes- en faalfactoren. Het ervaren belang van TVO onder sleutelfiguren is zonder uitzondering groot, maar dat geldt in mindere mate voor hun collega's. TVO kent vaak een bescheiden plek in de opleidingscurricula, en er is beperkt zicht op hoe aankomend leraren TVO in de (stage)praktijk brengen. De ideaalsituatie is dat alle leraren taalbewust zijn, en hiernaar kunnen behandelen zodat de taalontwikkeling van leerlingen/studenten optimaal ondersteund wordt. Deze situatie staat in de meeste gevallen nog ver af van de huidige praktijk. Factoren die helpen bij de inbedding van TVO in de curricula zijn onder andere managementsteun, facilitering in tijd en middelen, aansluiting bij andere onderwijsthema's en expertise. In het vervolg van het project wordt aan de hand van een vragenlijst verder in kaart gebracht hoe en waar TVO ingebed is in de curricula. Al met al willen we met het project een impuls geven aan een gerichte verdere ontwikkeling van TVO.

*Een project in opdracht van Platform Taalgericht Vakonderwijs en lectoraat Meertaligheid en Onderwijs (HU)

4.4 Taalsteun voor leraren-in-opleiding

Workshop van: **Dorien Doornebos, Anne Kerkhoff en Jasper Jonkers**
(student VT), Fontys Lerarenopleiding Tilburg

Ervaringen van studenten met het schrijven

Taalsteun voor leraren-in-opleiding: schrijven om te (laten zien dat je kunt) leren

In het vierde en laatste jaar van de tweedegraads lerarenopleiding moeten onze studenten aantonen dat ze de kennis en vaardigheden die ze in de eerste drie jaar hebben opgedaan, in de onderwijspraktijk kunnen toepassen. Ze moeten daarbij laten zien dat ze een 'onderzoekende houding' hebben, dat wil zeggen dat ze de attitudes, kennis en vaardigheden hebben om straks als docent te blijven leren. Om die houding te oefenen én om die aan het eind van de studie aan te tonen, moeten de studenten gedurende het laatste jaar een portfolio bijhouden en daar een verantwoording bij schrijven.

Wij zijn samen met de studenten op zoek gegaan naar manieren om studenten daarbij te ondersteunen. Tijdens deze bijeenkomst vertellen we samen met studenten over onze zoektocht en de opbrengsten daarvan.

4.5 Wat doet een taalcompetente leraar

Workshop van: **Leonie Wulftange en Steven Vanhooren**, Taalunie

Taalcompetenties

Handelen leraar → wat is talig handelen?

1. De leraar gaat adequaat in interactie met leerlingen, collega's en ouders
2. De leraar formuleert helder en concreet voor verschillende doelgroepen
3. De leraar geeft heldere uitleg
4. De leraar biedt taalsteun
5. De leraar zorgt voor talig geschikt lesmateriaal
6. De leraar ontwikkelt blijvend de eigen taalcompetenties

taal:
unie

Leraren doen elke dag bewust en onbewust een beroep op taal. Of het nu gaat om onderwijs aan kleuters, basisschoolleerlingen of leerlingen uit het middelbaar onderwijs; om onderwijs in rekenen, geschiedenis of techniek - taal speelt een rol bij het handelen van leraren. Dat betekent dat elke leraar bij voorkeur ook een taalcompetente leraar is. Een leraar, dus, die de competenties heeft om taal zinvol en doelgericht in te zetten: bij het lesgeven, in contacten met ouders en collega's, maar ook in functie van de eigen professionele ontwikkeling.

Het referentiekader *De taalcompetente leraar* beschrijft de taalcompetenties die elke leraar moet kunnen aanspreken om goed didactisch, pedagogisch en professioneel te handelen. Het kader duidt per competentie de kennis en vaardigheden die de leraar daarbij nodig heeft, maar ook de houding en ingesteldheid die erbij aan de orde zijn. Eén van die taalcompetenties is het bieden van taalsteun. Tijdens de presentatie lichten we deze competentie verder toe en laten we zien hoe taalsteun bieden past in binnen het handelen van de leraar.

